

LIHULA VALLA RAAMATUKOGU

ARENGUKAVA 2014 – 2019

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Lühülevaade Lihula Valla Raamatukogust ja tegevusest.....	4
2.1. Ajalugu.....	4
2.2. Tegevusalad ja põhiülesanded.....	6
2.3. Töötajad.....	6
2.4. Üritused.....	6
2.5. Ruumid.....	6
2.6. Probleemid ja arenguvajadused.....	6
3. Arenguvision aastaks 2019.....	7
4. Missioon.....	7
5. Põhiväärtused.....	7
6. Strateegilised eesmärgid.....	7
7. Tegevus- ja ajakava 2014 – 2019.....	8
8. Arengukava läbivaatamise kord.....	9
SWOT ANALÜÜS.....	10
VÄLJAVÕTTEID KULTUURIPOLIITIKA PÕHIALUSTEST AASTANI 2020.....	12

1.Sissejuhatus

Arengukava koostamisel kasutasime järgmisi dokumente:

Lihula Valla Raamatukogu põhimäärus;

Rahvaraamatukogude seadus;

Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020;

Lihula valla arengukava

käesolevale arengukavale lisatud SWOT analüüs (Lisa 1).

2. Lühülevaade Lihula Valla Raamatukogust ja tegevusest

2.1. Ajalugu

Lihula Valla Raamatukogu struktuuri kuuluvad neli raamatukogu: Kirbla, Tuudi, Metsküla ja Lihula raamatukogud.

KIRBLA RAAMATUKOGU

Raamatukogu asutati 1920. a. Kirbla Põllumeeste seltsi poolt koolmeister Jaan Veidemanni algatusel. Raamatukogu asus kuni 1950. a. Endises Kirbla rahvamajas (praegu Kasari kooli võimla), kus oli kasutada üks tuba, milles oli üks kinnine kapp raamatutele. 1951. a. Toodi raamatukogu üle Kirbla külanõukogu ruumidesse (praegune koguduse maja). 1993. aastast asub raamatukogu keskküttega maja 4-toalises korteris, praeguse aadressiga Luha tee 1-4.

METSKÜLA RAAMATUKOGU

1926. aastal asutatud raamatukogu kandis esialgu nime Saastna Haridusseltsi raamatukogu ja kuulus Massu vallale. 1990-ndate aastate alguses muudeti raamatukogu nimi Metsküla raamatukoguks. Praegustes ruumides asub raamatukogu 1990-ndate aastate keskpaigast.

LIHULA RAAMATUKOGU

Lihulas on lühiajaliselt tegutsenud mitmeid erinevaid raamatukogusid juba 19. sajandist, kuid järjepideva lugejateeninduse alguseks võib lugeda aastat 1907, kui asutati Lihula Rahvaharidusseltsi raamatukogu. Ühendatud Seltside ruumides (eramajas, Tallinna mnt 48) oli raamatukogul kasutada omaette ruum. Kogu oli mõeldud peamiselt seltsi liikmetele. Raamatuid võis laenutada pühapäeviti, lugemistuba oli avatud iga päev.

Lihula raamatukogu on korduvalt kolinud, lugejaid on teenindatud näiteks järgmistes majades:

Tallinna mnt 26a, praeguse „Silleri“ kohviku majas;

ajutiselt Tallinna mnt 29, vanas Lihula Kultuurimajas;

Tallinna mnt 36, praeguses eramajas;

Aia tn 4, Lihula Lasteaia ühes rühmaruumis.

Praegune aadress on Tallinna mnt 25.

TUUDI RAAMATUKOGU

Hoone, kus pandi alus Tuudi raamatukogule on ehitatud 1905. aastal (s.o. Tuudi kooli hoone). 1929. aastal ehitati majale teine korrus. Aprillis 1927. a. Kutsuti ellu Tuudi – Liiva raamatukogu selts „Leek“ eestvedajaks Aleksander Järv. Raamatukogus asus kooli kantseleis. Raamatukogu juhatajaks oli Tuudi Algkooli juhataja Johannes Knuut. Raamatuid oli siis 150 – 200 vahel. Ametliku Laenutamise aeg oli pühapäev.

Aastatel 1927 – 1947 ja 1966 – 1998 asus raamatukogu Tuudi koolimajas. Aastatel 1947 – 1966 Tuudi kaupluses majas. Alates 1998-ndast aastast Tuudil kortermajas ja alates novembrist 2012 taas Tuudi koolimajas.

LIHULA VALLA RAAMATUKOGU

Lihula Valla raamatukogu alustas tööd 1. jaanuaril 2007. a., kui üheks suureks raamatukoguks liideti Lihula Linnaraamatukogu, Kirbla, Tuudi ja Metsküla külaraamatukogud.

Külaraamatukogudes algas töö uue korralduse järgi kohe jaanuari alguses, kuid Lihulas algas tegelik laenus kolimise tõttu alles jaanuari lõpus. Kõigis raamatukogudes muutusid laenusajad, Lihulasse võeti tööle täiendavalt üks raamatukoguhoidja. Külaraamatukogude töökorraldus muutus: iga raamatukoguhoidja sai endale kindla nädalapäeva, millal pidi käima Lihulas töö.

Lihula Valla Raamatukogu töötajate koosseis 2007. a oli: 1 juhataja, 5 raamatukoguhoidjat ja 1 koristaja.

Lihula Valla Raamatukogul on 1253 kasutajat (2013. aasta seisuga), neist 833 lugejat kasutab Lihula raamatukogu, ülejäänud 420 kasutavad külaraamatukogusid.

2.2. Tegevusalad ja põhiülesanded

Lihula Valla Raamatukogu eesmärk on tagada elanike, eeskätt Lihula valla elanike, vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ja kultuurilisele ning toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist.

Raamatukogu põhiülesanne on lugejale vajalike teavikute kogumine, hoidmine, bibliografeerimine, kättesaadavaks tegemine ning avalike andmepankade kasutamise võimaldamine.

Raamatukogude töö tulemuslikkust hinnatakse riikliku statistika abil.

2.3. Töötajad

Lihula Valla Raamatukogus on praegu tööl raamatukogu juhataja asendaja ning 3,25 raamatukoguhoidjat ja koristaja-majahoidja. Juhataja on hetkel lapsehoolduspuhkusel ja naaseb tööle 2014. aasta lõpul.

Juhatajal on kõrgem raamatukogunduslik haridus ning kutsekvalifikatsiooni 6. tase. Kolmel raamatukoguhoidjal on raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni 6. tase.

2.4. Üritused

Põhilised üritused on näitused: nii kunsti-, foto-, käsitöö kui ka raamatunäitused ja väljapanekud. Lihulas oleme korraldanud ka kohtumisi huvitavate inimestega, kirjanike ja luuletajatega.

Koostöös koolidega viime läbi raamatukogutunde õpilastele.

2.5. Ruumid

Lihula Valla Raamatukogu on jagatud nelja erinevas kohas asuva ruumi vahel:

Lihula raamatukogu asub endises koolimajas, mis on ümberehitatud ja kohandatud raamatukogutööks.

Tuudi raamatukogu kasutuses olevad ruumid said samuti enne ümberkolimist värskenduse.

Kirbla raamatukogu asub keskküttega kortermajas, seisukord on rahuldav.

Metsküla raamatukogu asub kahes omavahel ühendatud korteris. Küttesüsteem vajab uuendamist ja trepikoda remonti.

2.6. Probleemid ja arenguvajadused

Probleemid SWOT analüüsi põhjal:

- Raamatukogu teenuse ning avalikule teabele juurdepääsu kvaliteedi halvenemine küläraamatukogudes seoses lahtiolekuaegade vähenemisega;
- Elanike ja selle tulemusena ka lugejate arvu vähenemine maal.

Arenguvajadus:

Raamatukogu edasise arengu eelduseks on taandarengu vältimine lähiaastatel. Juurdepääs avalikule teabele ja kultuuriväärtustele peab olema kättesaadav kõigile valla elanikele võrdse võimalusena. Seni kuni on lugejaid (kohalikust elanikkonnast vähemalt üks kolmandik), peaks neile tagama osasaamise kultuurist ja kirjandusest parimal viisil, st raamatukogu kaudu.

3. Arenguvisioon aastaks 2019

Lihula Valla Raamatukogu lugejate arv on sama suur või suurem kui 2014. aastal. Elanikele pakutakse parimal võimalikul tasemel raamatukoguteenust, nii valla keskses (Lihulas) kui ka teistes külakeskustes, kus raamatukogud on tegutsenud järjepidevalt üle kaheksakümne aasta.

Atesteeritud raamatukoguhoidjate töötasu vastab Eesti keskmisele palgatasemele.

4. Missioon

Lihula Valla Raamatukogu oma 4 raamatukoguga tagab elanikkonna juurdepääsu teadmistele ja ideedele, toetab elukestvate õpet, aitab kaasa üldkultuurilisele ja emotsionaalsele arengule ning lugemisharjumuse kujunemisele ja säilimisele.

5. Põhiväärtused

ARENG – raamatukoguhoidjate järjepidev koolitamine, tehniliste vahendite uuendamine teenuse kvaliteedi tõstmiseks

USALDUSVÄÄRSUS – raamatukoguhoidjate poolt osutatud teenused on toeks ja abiks kõigile elanikele olemata keelest, vanusest ja sotsiaalsest seisundist

KOOSTÖÖ – teiste asutustega ja vallavalitsusega, kohalike seltside ja ka ajutiste (suve)elanikega

TÖÖTAJAD – haritud ja missioonitundega raamatukoguhoidjad

TEAVIKUTEKOGU – kogu, mis on komplekteeritud kõikide lugejarühmade huve ja vajadusi arvestades

6. Strateegilised eesmärgid

1. Lihula vallas väljakujunenud külakeskustes (Kirbla, Tuudi ja Metsküla) on kaasaegsed ja toimivad raamatukogud, mis on ka kogukonna keskusteks. Raamatukogudes töötavad haritud ja motiveeritud raamatukoguhoidjad.
2. Raamatukogu loob kohalikele elanikele parimaid võimalusi osasaamiseks eesti ja ka kogu maailma kultuurist ja talletatud kultuuriväärtustest ning osaleda ise aktiivselt kultuuri loomise, kogumise ja säilitamise protsessis.

Selleks peame olema elanikele võimalikult lähedal ning hästi kättesaadavad ka äärealadel elavatele inimestele.

7. Tegevus- ja ajakava 2014 – 2019

Tähtaeg	Tegevus	Vastutaja	Eelarve
2014	Näituste sari: "Eesti kirjarahvas"	Näitust korraldav raamatukoguhoidja	
2015	Rändnäitus „Merilaas – Sang 100“	Raamatukogu juhataja	20
2015	Rändnäitus „Metsiku piblotek“	Raamatukogu juhataja	20
2015	Soetada raamatukogule e-lugered vabalt kättesaadavate e-raamatute kasutamise võimaldamiseks	Raamatukogu juhataja	500
2015	Töötajate tervise kontrolli läbiviimine lähtuvalt Vabariigi Valitsuse määrusest Kuvariga töötamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded	Raamatukogu juhataja	500
2015	Raamatukogu hoonele Tallinna mnt 25 varikatuste paigaldamine ja treppide remont	Raamatukogu juhataja	13000
2015-2019	Kohaliku kultuuriloolise kalendri koostamine koostöös muuseumi, külaseltside ja teiste valla asutuste ning ajaloo huviliste inimestega	Raamatukogu juhataja	100
2015-2019	Lugejate ja ka teiste inimeste hobide tutvustamine ürituste ja näituste kaudu. Selleks vajalike näitusevitriinide ja -kappide muretsemine	Raamatukogu juhataja	900

8. Arengukava läbivaatamise kord

- Arengukava tulemuslikkuse mõõtmise ja hindamise eest vastutab raamatukogu juhataja.
- Mõõtmiseks ja hindamiseks koguneb raamatukogu nõukogu.
- Arengukava vaadatakse üle üks kord aastas.
- Muudatustest antakse teada Lihula valla kodulehel.

SWOT ANALÜÜS

TUGEVUSED

- Haritud, kogenud ja missioonitundega töötajad
- Hea ja peaaegu kogu Lihula valda hõlmav, hästi toimiv raamatukoguvõrk: üks keskne raamatukogu Lihulas ja kolm raamatukogu külades
- Raamatukogude asukohad on soodsad
- Raamatukogud võimaldavad ligipääsu informatsioonile sõltumata sissetulekust
- Avaliku internetipunkti ja wifi leviala tasuta kasutamise võimalus kõigis neljas raamatukogus
- Külaraamatukogu on elanikele lähim võimalus olla kursis vallas toimuvaga
- Koopiate tegemise ja printimise võimalus – tasulised teenused kõigis raamatukogudes
- Skaneerimise võimalus Lihulas ja Metskülas
- Võimalik teha tehinguid ID-kaardiga kõigis raamatukogudes
- Kasutusel olevad elektroonilised kataloogisüsteemid võimaldavad kiiresti leida ka kohapeal puuduva teaviku laenutamisevõimaluse teistest raamatukogudest
- Koostöö koolidega Metskülas ja Lihulas
- Osalemine kohalike seltside töös, eriti külaraamatukogudes

NÕRKUSED

- Raha vähesus piirab arendusvõimalusi, eriti tehniliste vahendite poolest
- Lihulas puudub eraldi lastetöötaja (kuna vähendati töötajate koosseisu), seetõttu ei saa korraldada järjepidevalt raamatukogutunde ja muid lasteüritusi, ka laste distsipliini tagamine on raskendatud
- Külaraamatukogude lahtiolekuaegade vähenemise tõttu on vähenenud kohalikel elanikel võimalused raamatukoguteenuste kasutamiseks
- Raamatukoguhoidjate madal palk ei motiveeri töötajaid täiendama kutseoskusi

VÕIMALUSED

- Koostöö tihendamine kooliga (eelkõige Lihula Gümnaasiumiga)
- Tingimuste loomine filmide vaatamiseks ka nii, et ei segaks teisi lugejaid
- Koostöö tihendamine kohalike seltsidega
- Raamatukogud kui kompetentsikeskused on asendamatuks partneriks riigile, haridussüsteemile ja ettevõtlusele

OHUD

- Külaraamatukogude sulgemine:
  1. Lihula Valla Raamatukogu lugejate arv väheneb kolmandiku (ligi 300 lugeja) võrra
  2. Kirbla, Tuudi ja Metsküla raamatukogu teeninduspiirkond jääb ilma avaliku internetipunktita, kaob tasuta wifi leviala
  3. Kohalikel elanikel kaob tasuta ligipääsu võimalus avalikule teabele, e-valimistele. Kitsenevad enesetäiendamise võimalused, halveneb elukvaliteet
    - Elukvaliteedi halvenemise tõttu maal lahkuvad pered – elanike arv vallas väheneb
    - Väikeste koolide sulgemine – lugejate arv väheneb
    - Rahvastiku vananemine – väheneb maksude laekumine
    - Rahvastiku juurdekasv väheneb
    - Rahvaarvu vähenemisega vallas
      1. väheneb riigipoolne raamaturaha
      2. väheneb lugejate arv raamatukogudest
      3. väheneb valla tulu ja sellega seoses ka raamatukogudele valla eelarve kaudu eraldatav raha
- Eraldatava raha vähenemisega kitseneb raamatute valik
- Raamatute hinna tõus kitsendab samuti raamatute valikut
- Külaraamatukogude teenindusaegade hoidmine tänasel tasemel (avatud kahel täistööpäeval ja ühel poolikul laupäeval) kahandab võimalusi osasaada raamatukoguteenusest

VÄLJAVÕTTEID KULTUURIPOLIITIKA PÕHIALUSTEST AASTANI 2020

Kultuuripoliitika põhialused lähtuvad veendumusest, et kultuur on üheks võtmeteguriks riiklike ja kohaliku tasandi eesmärkide saavutamisel. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Käesolev dokument määratleb kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise põhimõtted ja tegevussuunad Vabariigi Valitsusele, pidades samal ajal silmas, et kohalikel omavalitsustel on kanda oluline roll kohaliku tasandi kultuurelu korraldamisel, kultuuriasutuste ülalpidamisel ning kultuuritegevuse toetamisel.

III Kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise põhimõtted

1. Riik loob võimalused kultuuri arenguks ja kättesaadavuse parandamiseks nii kultuuri loojatele kui sellest osasaajatele. Kõigile Eesti elanikele peab olema tagatud võimalus kultuuri luua ja sellest osa saada sõltumata regionaalsetest, sotsiaalsetest, kultuurilistest, etnilistest, vanuselistest, soolistest või teistest individuaalsetest eripäradest ja -vajadustest.

2. Haridusvaldkonna korraldamisel tuleb arvestada, et kultuuris osalejate järelkasvu tagamiseks on oluline alustada kultuurialaste teadmiste ja oskuste omandamisega juba varases eas. Selleks tuleb riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös luua võimalusi kogu hariduses, sh huvihariduses ja huvitegevuses. Samuti on nii formaalses kui mitteformaalses hariduses olulisel kohal loovusõpe ja funktsionaalse lugemisoskuse arendamine. Kultuuriasutustel on hariduslike programmide ja tegevuste elluviimisel oluline roll formaalse hariduse mitmekesistamisel ja rikastamisel, mistõttu peab riik oluliseks kultuuriasutuste kaasamist õppekavade ettevalmistamisel.

11. Riik peab oluliseks kultuuritöötajate kvalifikatsiooni tõstmist ja täiendkoolitust, tagamaks kultuuritöötajate pädevuse vastavalt infoühiskonna pidevalt uuenevatele vajadustele. Sealjuures peab kultuuritöötajate töötasu olema Eesti tööturul konkurentsivõimeline, kindlustades spetsialistide järelkasvu. Riik võtab suuna riigiga töösuhetes olevate kõrgharidusega kultuuritöötajate ja kutsekvalifikatsiooniga atesteeritud spetsialistide miinimumtöötasu tõstmiseks täistööaja korral Eesti keskmise palga tasemele. Riik kohtleb riigi osalusel asutatud sihtasutusi ja avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid optimaalsete koosseisude korral samaväärselt riigiasutustega.

29.2 Lugesiharjumuse laiendamine on oluline kõikides vanuserühmades, ennekõike aga laste ja noorte hulgas. Riik loob võimalused kirjanduse populariseerimist ning lugemist ja kirjandust väärtustavaid ettevõtmisi, sh kirjanike avalikke esinemisi raamatukogudes, koolides ja mujal.

29.4 Riik loob eeldused e-raamatute arvu kasvule ja suuremale levile, toetades Eesti väärtkirjanduse ja eelistatult koolides loetava soovitusliku kirjanduse väljaandmist e-raamatutena. Kui riik omandab autorilt litsentsi tema teose väljaandmiseks e-raamatuna, peab see olema kõigile tasuta ja piiranguteta kättesaadav.

35. Raamatukogud

35.1 Eestis toimib kõikide kasutajate huvidest ja vajadustest lähtuv raamatukoguvõrk, mille moodustavad rahva-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogud ning Eesti Rahvusraamatukogu. Avalik raamatukoguteenus tagab vaba juurdepääsu informatsioonile ja on kõikidele kasutajatele võrdselt tasuta kättesaadav. Lairiba interneti ühendus on jõudnud kõikidesse rahvaraamatukogudesse üle Eesti.

35.2 Rahvaraamatukogudel on oluline roll kõigile Eesti elanikele võrdsete võimaluste tagamisel enda harimiseks ja kultuurist osasaamiseks. Kohalike omavalitsuste asutustena tegelevad rahvaraamatukogud lisaks informatsiooni vahendamisele ja üksikasutajate juhendamisele infoallikate kasutamisel ka paindlike ja mitmefunktsiooniliste keskustena, mis elavdavad kohalikku elu ja kultuuri ning pakuvad võimalusi elukestvaks õppeks.

35.3 Eestikeelne raamat on sõltumata vormist kõigile kättesaadav. Riik toetab eesti keelele ja kultuurile olulise väärtkirjanduse ja kultuuriajakirjanduse soetamist rahvaraamatukogudele.

35.4 Riik peab oluliseks rahvaraamatukogude kultuuri- ja kirjandusprogrammide ning elukestvat õpet edendavate algatuste elluviimist, lugemust soodustavaid ja laste ja noorte lugemisharjumuse kujundamisele suunatud programme, kirjanike ja teiste loovisikute kohtumisi lugejatega, ühe kohaliku omavalitsuse piire ületavaid rahvaraamatukogude vahelisi algatusi ning eesti keelt emakeelena mittekõnelevate elanikele suunatud tegevusi, pidades seejuures silmas ka erivajadustega lugejate huvisid.